

Co-funded by
the European Union

2Good2Go

Kompetencijų modelis MVĮ, reikalingas perėjimui prie žiedinės ekonomikos

2023 m. rugsėjis

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

1. Turinys

Įvadas.....	2
1. Kompetencijų modelis (angl. framework)	3
2. Metodinė pagalba įgyvendinant kompetencijų modelį	5
3. 2Good2Go metodologijos.....	6
4. Kompetencijos MVĮ tranzicijai žiedinės ekonomikos link	7
Kompetencijų modelis darbdaviams / valdyboms	7
Kompetencijų modelis darbuotojams	17
5. Šaltiniai:.....	21

● Įvadas

Šiame leidinyje paaiškinamas kompetencijų modelis naujoms darbo vietoms, reikalingoms pertvarkant MVĮ žalios ekonomikos kryptimi. Kompetencijų modelis, pateikiamas per kompetencijų sistemą, sukurtas siekiant padėti įmonėms tapti tvaresnėmis ir konkurencingesnėmis darbo rinkoje. Naudodami 2Good2Go projekte sukurtą kompetencijų sistemą, norime paskatinti MVĮ vadovus apsvarstyti, ar kompetencijos, reikalingos perėjimui prie ekonomikos be atliekų modelio, yra perspektyvios jų verslo veiklos rezultatams.

Už leidinį atsakingą konsorciumą sudaro: PAIZ Konsulting Sp. z o.o. (PL), Strukovna udruga djelatnika u upravljanju ljudskim resursima - Centar HR (HR), Fondazione Toscana Sostenibile Onlus (IT), University of National and World Economy (BG), Ekopotencjał - Przestrzeń Możliwości (PL), Žinių ekonomikos forumas (LT).

Leidinytis yra projekto „Too Good to Go - Waste Free Economy Transformation for SMEs“, finansuojamo pagal „Erasmus+“ programas pagal KA220-VET veiksmą „Bendradarbiavimo partnerystės profesinio mokymo srityje“, dalis.

Projekto tikslas - diegti beatliekinės ekonomikos modelius MVĮ:
- skatinant MVĮ vadovus pradėti pertvarkos procesą, rengiant savo organizacijoms laisvos nuo atliekų ekonomikos politiką ir įgyvendinimo veiksmų planus bei rodant pavyzdžius kitoms MVĮ;

- inventorizuojant ir ugdant kompetencijas, būtinas sėkmingam perėjimui prie ekonomikos be atliekų, ir skatinant jas ugdyti kaip tvarumo pokyčių agentus;

- aprūpinti profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjus tinkama mokymo medžiaga, geriausios praktikos pavyzdžiais ir priemonėmis, kurios padėtų pritaikyti jų mokymo pasiūlymus MVĮ.

Europos Komisijos parama šio leidinio leidybai nereiškia, kad ji pritaria jo turiniui, kuris atspindi tik autorių požiūrį, ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateiktos informacijos panaudojimą.

1. Kompetencijų modelis (angl. framework)

Kompetencijos suprantamos kaip integruotas žinių, įgūdžių ir nuostatų rinkinys (Europos Komisija, 2019). Žinias sudaro nustatytos teorijos, sąvokos, faktai ir skaičiai, padedantys suprasti tam tikrą dalyką; įgūdžius sudaro rankiniai ir kognityviniai gebėjimai praktiškai pritaikyti įgytas žinias, o požiūriai - mąstysena arba polinkis elgtis ar reaguoti tam tikru būdu tam tikrame kontekste.

Kompetencijų (arba kompetencijų) sistema apibrėžia žinias, įgūdžius ir savybes, kurias darbuotojai turi turėti, jei nori sėkmingai atlikti savo darbą; ji apibrėžia įgūdžius, elgesį ir nuostatas, kurių darbuotojams reikia, kad jie galėtų veiksmingai atlikti savo funkcijas. Be to, joje taip pat apibrėžiami parametrai, pagal kuriuos vertinama, ar asmuo yra tinkamas darbui, ir apibrėžiama, ką reikia vertinti.

Kaip galima įvertinti kompetencijas? Viena mokykla teigia, kad tokie dalykai kaip formalus išsilavinimas, mokymas darbo vietoje ar ilgametė patirtis yra patikimi veiklos rezultatų vertinimo rodikliai. Tuo tarpu kiti gali teikti pirmenybę veiklos vertinimui pagal asmenines savybes, vertybes ir elgesį.

Visi šie dalykai yra svarbūs, tačiau nė vienas iš jų nėra pakankamas, kad apibūdintų idealų elgsenos ir savybių rinkinį, reikalingą tam tikro vaidmens sėkmei įvertinti. Jie taip pat negarantuoja, kad asmenys dirbs pagal organizacijos reikalaujamus standartus ir lygį. Būtent čia kompetencijų sistemos gali būti ypač naudingos. Tai leidžia aiškiai informuoti apie veiklos lūkesčius ir susieti individualią veiklą su organizacijos sėkme.

Turint apibrėžtą kompetencijų rinkinį kiekvienam vaidmeniui versle, žmonėms parodoma, kokį elgesį organizacija vertina ir kokio elgesio reikia, kad padėtų pasiekti jos tikslus.

Priklausomai nuo verslo ar organizacijos, kompetencijų sistemą gali sudaryti šie elementai:

- Pagrindinės vertybės: Pagrindinės vertybės - tai principai, darantys įtaką konkrečios organizacijos darbuotojų sprendimams, veiksams ir elgesiui. Organizacija dažnai jas įtraukia siekdama nustatyti etinius standartus ir elgesio kodeksus, susijusius su konkrečia pareigybe ar vaidmeniu.
- Pagrindinės kompetencijos: Pagrindinės kompetencijos dažnai yra sistemos pagrindas ir taikomos visiems darbuotojų atliekamiems vaidmenims.
- Funkcinės kompetencijos: Funkcinės kompetencijos - tai pareigos ir užduotys, susijusios su konkrečia darbo vieta, pavadinimu ar vaidmeniu, ir priemonės bei gebėjimai, būtini joms atlikti.
- Vadovavimo kompetencijos: Vadovavimo kompetencijos - tai bendrieji bruožai ir „kietieji įgūdžiai“, pagal kuriuos galima nustatyti, kad darbuotojas gali vadovauti, valdyti ar motyvuoti kitus.

- Metakompetencijos: Metakompetencijos - tai savybės, kurios yra mažiau susijusios su dabartinėmis asmens pareigomis, tačiau gali būti naudingos ateityje, ypač jei asmuo nori toliau siekti karjeros.

Kompetencijų sistemos privalumai yra šie:

- Kompetencijų sistema padeda objektyviai apibrėžti darbuotojų lūkesčius. Joje aiškiai ir prieinamai išdėstoma, kaip visi darbuotojų vaidmenys susiję su verslu, jo tikslais ir sėkme. Darbuotojams ji suteikia nuorodą į jų darbo pareigas, reikalingus įgūdžius, viziją ir aiškumą, kaip gerai atlikti darbą.
- Supaprastinta žmogiškųjų išteklių veikla - veiksminga kompetencijų sistema padeda įmonėms geriau valdyti ir ugdyti savo komandos narius. Kadangi kompetencijų sistema aiškiai atskleidžia, ko reikia kiekvienai pareigybei, ji gali palengvinti talentų valdymo pareigūnų ar žmogiškųjų išteklių komandų darbą. Ji leidžia faktiškai palyginti darbuotojų veiklos rezultatus pagal nustatytus kompetencijų sistemos parametrus, atpažinti tuos, kurie viršija savo pareigas, ir tuos, kuriems reikia tobulėti. Be to, nustatytos kompetencijų sistemos padeda organizacijoms geriau ir veiksmingiau integruoti žmogiškųjų išteklių valdymo užduotis, pavyzdžiui, personalo planavimą, įdarbinimą, profesinį tobulėjimą, veiklos valdymą ir kompensacijų peržiūrą.
- Skatina karjerą - veiksminga kompetencijų sistema leidžia planuoti personalo mobilumą ir organizacinius pokyčius, kartu skatinant įmonės kultūrą. Ji gali padėti pašalinti įgūdžių spragas; padėti investuoti į darbuotojus ir apibrėžti karjeros reikalavimus. Turint aukštus darbuotojų išlaikymo rodiklius, sutaupoma lėšų ir gerėja įmonės reputacija.

Apibrėžti, kokios kompetencijos yra būtinos norint sėkmingai dirbti organizacijoje, gali būti naudinga:

- Užtikrinti, kad žmonės demonstruotų pakankamą kompetenciją.
- Efektyviau įdarbinti ir atrinkti naujus darbuotojus.
- Efektyviau vertinti veiklos rezultatus.
- Efektyviau nustatyti įgūdžių ir kompetencijų spragas.
- Suteikti labiau pritaikytus mokymus ir profesinį tobulėjimą.
- Pakankamai suplanuoti įpėdinystę.
- Efektyviau taikyti pokyčių valdymo procesus.

2. Metodinė pagalba įgyvendinant kompetencijų modelį

Prieš pradėdami kurti kompetencijų sistemą, turime nuodugniai susipažinti su įvairiais vaidmenimis mūsų įmonėje. Tai padaryti galime keliais skirtingais būdais:

Naudoti iš anksto parengtą bendrųjų, standartinių kompetencijų sąrašą, o tada pritaikyti jį prie konkrečių organizacijos poreikių.

Pasitelkti išorės konsultantus, kad jie parengtų sistemą.

Sukurti bendrą organizacinę sistemą ir pagal poreikį naudoti ją kaip pagrindą kitoms sistemoms.

Vykdydami projektą 2Good2Go, nusprendėme taikyti tokį metodą - naudoti iš anksto parengtą bendrųjų, standartinių kompetencijų sąrašą, o tada pritaikyti jį konkrečioms organizacijos poreikiams.

Šis metodas susideda iš kelių etapų:

Pirmasis žingsnis: pasiruošimas, tikslo apibrėžimas, kompetencijos pagrindų komandos sukūrimas ir aiškaus bendravimo tarp komandos narių užmezgimas.

Antras žingsnis: informacijos rinkimas

Trečiasis žingsnis: Darbo analizė

Ketvirtas žingsnis: Sistemos kūrimas

Penktas žingsnis: Sistemos patvirtinimas ir peržiūrėjimas

Šeštasis žingsnis: Sistemos įgyvendinimas

3. 2Good2Go metodologija

Vykdydamas projektą 2Good2Go metodika buvo išdėstyta šiais etapais:

- Darbo vietų ir profesijų, kurių reikia mažose ir vidutinėse įmonėse taikant ekonomikos be atliekų modelį, nustatymas.

Metodas: darbdavių apklausa internetu, siekiant nustatyti esamas ir potencialias darbo vietas, susijusias su ekonomika be atliekų arba žiedine ekonomika. Be to, bus nustatytos profesijos, pagal kurias šios darbo vietos atliekamos mažosiose ir vidutinėse įmonėse.

Reikia tikėtis, kad mažosiose ir vidutinėse įmonėse ne visada bus išskirtų darbo vietų, ypač susijusių su ekonomika be atliekų arba žiedine ekonomika, bet tai bus daroma papildomai per esamas įvairias vadovaujančias pareigas.

- Atlikti struktūrizuotus interviu su darbuotojais, dirbančiais su ekonomika be atliekų, ir vadovais, kad būtų nustatytos pagrindinės užduotys ir kompetencijos, reikalingos darbui atlikti.

- Pirminio kompetencijų modelio sukūrimas ir išbandymas.

- Reikalingų kompetencijų išvedimas remiantis struktūruotų interviu rezultatais.

- Modelio išbandymas su šios srities ekspertais, pasitelkiant fokus grupes ir struktūruotus interviu.

- Galutinio kompetencijų modelio apibrėžimas.

4. Kompetencijos MVĮ tranzicijai žiedinės ekonomikos link

Kompetencijų modelis darbdaviams / valdyboms

KOMPETENCIJA	
STRATEGINIS POŽIŪRIS Į ŽIEDINĘ EKONOMIKĄ	
<p>Gebėjimas kurti ir įgyvendinti intervencines priemones ir valdymo strategijas siekiant tvarumo. Jis įgyvendinamas analizuojant įmonės verslo sistemą ir nustatant galimybę taikyti žiedinės ekonomikos principus, projektuojant gamybos ir paslaugų sistemas, kurios būtų sukurtos taip, kad išlaikytų daugiau nei vieną naudojimo ciklą ir kartu išsaugotų vertę, pasirenkant verslo modelį, siekiant sumažinti poveikį aplinkai, sveikatai ir visuomenei, atsižvelgiant į visą gaminio ar paslaugos gyvavimo ciklą, ir kuriant pažangesnių žiedinės ekonomikos programų procedūras organizacijoje.</p>	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> • Žinios apie žiedinės ekonomikos verslo modelius • Žinios apie atsinaujinančius ir neatsinaujinančius išteklius • Žinios apie su žiedine ekonomika susijusius teisės aktus. • Žinios apie ekologines ir su perėjimu prie žiedinės ekonomikos susijusias strategijas ir politiką. • Žinios apie taisykles ir procedūras, susijusias su įvairiais sertifikavimo procesais ir sertifikatais, kuriuos galima gauti žiedinės ekonomikos srityje. • Žinios apie strateginį planavimą siekiant įgyvendinti pokyčius, ekologinę verslo transformaciją
ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> • Gebėti nustatyti įmonės faktus ir priežastis, dėl kurių ji prisideda prie žiedinės ekonomikos strategijos. • Gebėti analizuoti įmonės faktus ir priežastis ir nustatyti svarbiausius žiedinės ekonomikos požiūriu • Gebės nustatyti žiedinės ekonomikos principų taikymo įmonės veikloje galimybes • Gebėti kurti gamybos ir paslaugų sistemas, kurios būtų sukurtos taip, kad jas būtų galima naudoti daugiau nei vieną kartą, išsaugant jų vertę • Gebės pasirinkti verslo modelį, kuris mažintų poveikį aplinkai, sveikatai ir visuomenei, atsižvelgiant į visą produktų ar paslaugų gyvavimo ciklą • Gebėti kurti procedūras, skirtas tolesniam su žiedine ekonomika susijusių programų tobulinimui organizacijoje • Gebėti numatyti būsimas aplinkosaugos tendencijas • Gebėti spręsti dabartinius aplinkosaugos iššūkius • Gebėti permąstyti ir pertvarkyti verslo procesus, kad būtų sumažintas išteklių naudojimas, nepakenkiant klientų poreikių tenkinimo kokybei.

	<ul style="list-style-type: none"> • Gebės kurti verslo modelius, orientuotus į nefinansinę grąžą ir numatomus aplinkosaugai palankius reglamentus, ir jais remiantis kurti konkurencinį pranašumą.
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Veikla pagal tvarumo vertybes ir principus • Įsipareigojimas gerbti ateities kartų interesus • Rūpinimasis darniais žmonių ir gamtos (aplinkos) santykiais • Noras nutraukti netvarią praktiką ir noras išbandyti alternatyvius sprendimus • Tvarių pokyčių numatymas ir noras jiems daryti įtaką • Įrodymais pagrįstos perspektyvos laikymasis ir noras peržiūrėti gautus naujus duomenis • Ilgalaikė perspektyva planuojant, vertinant ir vertinant tvarumo veiksmus • Su tvarumu susijusių iššūkių ir galimybių svarstymas iš įvairių perspektyvų • pasiryžimas tapti pokyčių, kuriais siekiama tvarumo, varomąja jėga.

KOMPETENCIJA	
VERSLO PROCESUS GRĮSTI ŽIEDINĖS EKONOMIKOS PRINCIPAIS	
<p>Tai aplinkosaugos standartų, principų ir politikos įgyvendinimas darbo vietoje. Ji apima darbo aplinkos, kurioje laikomasi aplinkosaugos politikos ir kriterijų, sukūrimą, leidžia įgyvendinti žiedinės ekonomikos sertifikatą versle, nuolatinius svarstymus ir veiksmus, susijusius su galimybe įgyvendinti žiedinę ekonomiką sistemoje, ir svarstymus apie finansines žiedinės ekonomikos įgyvendinimo versle pasekmes.</p>	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> • išteklių aplinkosauginės vertės žinojimas ir medžiagų išsaugojimas • Žinoti turimų išteklių nustatymo priemones. • Išmanyti esamų išteklių analizės ir vertinimo metodus bei atlikti kritinę analizę. • Išmanyti išteklių prieinamumo vertinimo ir apibrėžimo metodikas, kad būtų galima optimizuoti jų naudojimą. • Išmanyti įvairias aplinkosaugos programas ir darbo aplinkosaugos reglamentus. • Išmanyti žiedinės ekonomikos (išteklių valdymo, perdirbimo ir atliekų šalinimo) politiką. • Išmanyti darbo ir gyvenamosios aplinkos analizės aplinkosauginiu požiūriu metodikas. • Žinoti, kaip versle įgyvendinti įvairius sertifikatus, susijusius su aplinka ir žiedine ekonomika. • Išmanyti medžiagų ir išteklių išsaugojimo versle modelius. • Išmanyti produkto gyvavimo ciklą ir „nulinio atliekų kiekio“ principus • Išmanyti įmonių žaliojo sertifikavimo procedūras

	<ul style="list-style-type: none"> • Išmanyti žaliuosius sprendimus gamybos įmonėms (naujos technologijos, sprendimai)
ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> • Gebėti kurti darbo aplinką, kurioje atsižvelgiama į ekologinę politiką ir kriterijus. • Gebės ištirti esamas gamybos / paslaugų teikimo sistemas ir įvertinti galimą žiediškojo gyvavimo įgyvendinimą. • Gebėti nustatyti sistemoje susidaranti atliekas ir jų pakartotinio panaudojimo galimybes. • Gebėti nustatyti ir rekomenduoti įvairių žiedinės ekonomikos elementų taikymą įmonės verslo procesuose. • Gebėti planuoti efektyvaus naudojimo, perdirbimo ir pakartotinio naudojimo priemones, siekiant užtikrinti darnų vystymąsi ir sąnaudų mažinimą įmonių ūkinėje veikloje. • Gebėti nustatyti, kokia vertė sukuriama daugkartinio naudojimo ciklo metu (medžiagų, žaliavų, gamybos likučių...). • Gebėti nustatyti energijos taupymo strategijas, kad būtų pasiektas energijos vartojimo efektyvumas darbe. • Gebėti stebėti su žiedine ekonomika susijusių programų įgyvendinimo pažangą įmonėje. • Gebėti įvertinti finansines žiedinės ekonomikos įgyvendinimo versle pasekmes. • Gebėti integruoti faktus ir priežastis į įprastą verslo veiklą veikti žiedinės ekonomikos link. • Gebėti nustatyti materialiuosius ir nematerialiuosius išteklius, reikalingus linijinei idėjai paversti žiedinės ekonomikos veiksmis. • Gebėti nustatyti realius papildomų išteklių poreikius misijai įgyvendinti. • Gebėti atskirti išteklius, reikalingus kiekviename produkto ar paslaugos gyvavimo ciklo etape. • Gebėti taikyti aplinkosauginį darbo vietos reguliavimą. • Gebėti kurti darbo gaires, suderintas su tvarumo kriterijais, ir užtikrinti ilgalaikius tikslus. • Gebėti nustatyti darbo srities iššūkius ir bendradarbiavimą su kitais aplinkosaugos iššūkiais bei žiedinės ekonomikos iššūkiais, atsakyti į juos pagal tvarumo kriterijus. • Gebėti sukurti darbo aplinką, kurioje būtų atsižvelgiama į aplinkosaugos politiką ir perėjimo prie žiedinės ekonomikos kriterijus.
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Suvokimas, kad numatomos pasekmės verslui gali turėti įtakos tam tikrų scenarijų pranašumui prieš kitus. • Noras nustoti dirbti su netvaria praktika ir noras išbandyti alternatyvius sprendimus. • Įsipareigojimas svarstyti su tvarumu susijusius iššūkius ir galimybes iš įvairių perspektyvų.

	<ul style="list-style-type: none"> • Noras bendradarbiauti su kitais siekiant kvestionuoti status quo, susijusį su žiediniu tvarumu organizacijoje. • Tvarių pokyčių numatymas ir noras jiems daryti įtaką. • Įsipareigojimas mažinti medžiagų vartojimą. • Sėkmingas kompromisų sprendimas priimant tvarumo sprendimus skirtingose srityse (aplinka, visuomenė, ekonomika) ir tarp jų, erdvėje ir laike. • Su tvarumu susijusių iššūkių ir galimybių svarstymas iš įvairių perspektyvų. • Įsipareigojimas tapti pokyčių varikliu siekiant tvarumo.
--	---

KOMPETENCIJA	
NUOSEKLUS ŽIEDINĖS EKONOMIKOS PRINCIPŲ IR VERTYBIŲ TAIKYMAS	
<p>Tai reiškia gebėjimą taikyti tvarumo vertybes, principus ir tikslus kasdieniame gyvenime ir versle. Tai apima aplinkosaugos standartų ir taisyklių taikymą kasdienėje veikloje ir darbo vietoje.</p>	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> • Išmanyti metodus ir priemones, padedančias kurti konstruktyvius sprendimus, integruojančius žiedinės ekonomikos elementus. • Išmanyti aplinkosaugos kriterijų taikymo būdus organizacijos aplinkoje.
ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> • Gebėti konstruktyviai pasirinkti asmeninį elgesį ir socialinę sąveiką remiantis aplinkos standartais. • Gebėti pasirinkti vietos tiekėjus asmeniniams poreikiams tenkinti. • Gebėti pasirinkti vietos tiekėjus verslo poreikiams tenkinti. • Gebėti demonstruoti ekologinius standartus kasdienėje veikloje. • Gebėti rodyti iniciatyvą sprendžiant aplinkosaugos problemas, turinčias poveikį bendruomenei. • Gebėti taikyti ekologines taisykles darbo vietoje. • Gebėti vykdyti darbo gaires pagal tvarumo kriterijus.
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Veikla pagal tvarumo vertybes ir principus • Įsipareigojimas gerbti ateities kartų interesus. • Rūpinimasis darniais žmonių ir gamtos (aplinkos) santykiais • Rūpinimasis trumpalaikiu ir ilgalaikiu asmeninių veiksmų poveikiu kitiems ir aplinkai. • Tvarių pokyčių numatymas ir noras jiems daryti įtaką. • Priklausymo žmonijai ir solidarumo su ateities kartomis jausmas. • Smalsumas ir domėjimasis aplinkos, žmogaus veiksmų ir tvarumo sąsajomis

	<ul style="list-style-type: none"> • Įsipareigojimas tapti pokyčių, kuriais siekiama tvarumo, varomąja jėga. • Pirmenybės teikimas tvarumo vertybėms ir interesams veikiant bendruomenėje ir darbo vietoje.
--	---

KOMPETENCIJA	
TOBULINTI VERSLO PROCESUS, JUOS GRINDŽIANT ŽIEDINĖS EKONOMIKOS PRINCIPAIS	
<p>Ji apima medžiagų, išteklių ir produktų, kurie padeda mažinti neigiamą poveikį aplinkai, sveikatai ir visuomenei, nustatymo, atrankos ir naudojimo organizacijos poreikiams veiklą, atsižvelgiant į visą gaminio ar paslaugos gyvavimo ciklą.</p>	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> • Žinoti medžiagas ir gamybos procedūras, atitinkančias žiedinės ekonomikos principus. • Išmanyti medžiagų ir išteklių išsaugojimo modelius. • Išmanyti programas, skatinančias išsaugojimą pagal žiedinės ekonomikos principus. • Žinoti vietos iniciatyvas ir priemones, kuriomis siekiama žiedinės ekonomikos.
ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> • Gebėti kurti darbo gaires, suderintas su tvarumo kriterijais, ir užtikrinti ilgalaikius tikslus. • Gebėti parinkti ir naudoti medžiagas taip, kad būtų sumažinta jų įtaka aplinkai, sveikatai ir visuomenei, atsižvelgiant į visą produktų ar paslaugų gyvavimo ciklą. • Gebėti parinkti tinkamas medžiagas ir gamybos ir (arba) paslaugų teikimo procesus, atitinkančius žiedinės ekonomikos koncepciją. • Gebėti pasirinkti reikiamus verslo išteklius iš vietinių šaltinių
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Veikla pagal tvarumo vertybes ir principus • Noras nutraukti darbą, susijusį su netvaria praktika, ir noras išbandyti alternatyvius sprendimus. • Įsipareigojimas svarstyti su tvarumu susijusius iššūkius ir galimybes iš įvairių perspektyvų. • Tvarių pokyčių numatymas ir noras jiems daryti įtaką. • Įsipareigojimas mažinti medžiagų vartojimą. • Sėkmingas kompromisų sprendimas priimant tvarumo sprendimus skirtingose srityse (aplinka, visuomenė, ekonomika) ir tarp jų, erdvėje ir laike.

KOMPETENCIJA	
ANALIZUOTI ORGANIZACIJOS SITUACIJĄ ŽIEDIŠKUMO ASPEKTU	
<p>Tai reiškia gebėjimą analizuoti skirtingus verslo segmentus žiediškumo požiūriu. Jis apima dabartinės situacijos versle analizę, žiediškumo įgyvendinimo galimybių</p>	

nustatymą ir žiediško intervencijų pasekmių platesnei sistemai vertinimą produkto ar paslaugos gyvavimo ciklo metu ir po jo.	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> • Žinoti pagrindinius žiedinės ekonomikos teorijos principus • Žinoti informacijos apie žiedinę ekonomiką šaltinius • išmanyti darbo aplinkos analizės aplinkosaugos požiūriu metodikas. • Išmanyti aplinkosaugos kriterijų taikymo profesinėje veikloje būdus. • Išmanyti metodus ir priemones, leidžiančias atlikti kritinę analizę žiedinės ekonomikos atžvilgiu. • Išmanyti žiedinės ekonomikos klausimų galimybių ir rizikos nustatymo metodikas. • Žinoti aplinkosaugos planą ir faktus apie žiedinę ekonomiką bendruomenėje.
ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> • Gebėti nustatyti materialiuosius ir nematerialiuosius išteklius, reikalingus verslo pertvarkymui iš linijinio į žiedinį. • Gebėti taikyti tvarumo vertinimo metodus, tokius kaip gyvavimo ciklo vertinimas (GCA), rizikos analizė ir kt. • Gebėti analizuoti sistemas, kurios yra būtinos žiediško plėtrai ir eksploatavimui. • Gebėti įvertinti žiedinių intervencijų pasekmes platesnei sistemai produktų ar paslaugų gyvavimo ciklo metu ir po jo.
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Veikla pagal tvarumo vertybes ir principus • Įsipareigojimas gerbti ateities kartų interesus. • Rūpinimasis darniais žmonių ir gamtos (aplinkos) santykiais • Įsipareigojimas svarstyti su tvarumu susijusius iššūkius ir galimybes iš įvairių perspektyvų. • Tvarių pokyčių numatymas ir noras jiems daryti įtaką. • Smalsumas ir domėjimasis aplinkos, žmogaus veiklos ir tvarumo sąsajomis. • Įrodymais pagrįstos perspektyvos laikymasis ir noras peržiūrėti gautus naujus duomenis. • Ilgalaikė perspektyva planuojant, vertinant ir vertinant tvarumo veiksmus. • Su tvarumu susijusių iššūkių ir galimybių svarstymas iš įvairių perspektyvų

KOMPETENCIJA

BENDRADARBIAUTI SIEKiant TVARAUS PERĖJIMO Į ŽIEDINĘ EKONOMIKĄ

Tai reiškia, kad reikia rodyti iniciatyvą ir skatinti kitus imtis aplinkosauginio elgesio, kad būtų skatinami žiedinės ekonomikos principai.

ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> • Išmanyti metodus ir priemones, kaip veiksmingai perteikti aplinkosaugos vertybes kitiems.
--------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Išmanyti metodus, kaip spręsti iššūkius ir apibrėžti veiksmus, kuriais siekiama didinti aplinkosauginį sąmoningumą žiedinės ekonomikos srityje. • Išmanyti priemones, kaip įtraukti bendruomenę į išteklių ir medžiagų išsaugojimą. • Išmanyti teorijas, kaip bendrauti su suinteresuotosiomis šalimis ir įtraukti jas į žiedinės ekonomikos procesą.
ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> • Gebėti skatinti kitus prisiimti atsakomybę už aplinkosauginę vertę kuriančią veiklą. • Gebėti rodyti iniciatyvą sprendžiant bendruomenei aktualius aplinkosaugos klausimus. • Gebėti vertinti ir skatinti kitus imtis iniciatyvos sprendžiant aplinkosaugos problemas ir kuriant vertę. • Gebėti vartoti žiedinės ekonomikos žodyną. • Gebėti skatinti klientus ir bendradarbius dalytis ir rūpintis produktais (bendrais ar nuosavais) ir stengtis juos grąžinti naudojimui pasibaigus jų naudojimo laikui. • Gebėti bendrauti su suinteresuotosiomis šalimis, siekiant įtraukti jas į žiedinės ekonomikos procesus organizacijoje. • Gebėti kurti verslo procesus, pagrįstus plačiu bendradarbiavimu su kitais rinkos dalyviais, siekiant bendrai įgyvendinti žiedinės ekonomikos modelius. • Gebėti veikti didinant paslaugų teikėjų, su kuriais bendradarbiaujame, informuotumą.
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Aktyvus klausymasis ir empatija bendradarbiaujant su kitais, siekiant įvertinti esamų ir galimų tvarumo iššūkių mastą. • Noras bendradarbiauti su kitais siekiant kvestionuoti status quo, susijusį su žiediniu tvarumu organizacijoje. • Įsipareigojimas tapti pokyčių varikliu siekiant tvarumo. • Pirmenybės teikimas tvarumo vertybėms ir interesams veikiant bendruomenėje ir darbo vietoje.

KOMPETENCIJA	
KOMUNIKUOTI APIE TRANZICIJĄ ŽIEDINĖS EKONOMIKOS LINK	
<p>Tai - žinios apie metodus ir priemones, padedančias veiksmingai perteikti ekologiškai vertingas idėjas kitiems ir daryti įtaką bendradarbių bei klientų suvokimui, kad jie prisiimtų atsakomybę už aplinkosauginę veiklą ir priimtų regeneruotus ar perdirbtus produktus.</p>	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> • Išmanyti metodus ir priemones, kaip veiksmingai perduoti ekologiškai vertingą idėją kitiems. • Išmanyti aktyvaus klausymosi metodus • Išmanyti metodus ir priemones, skatinančias nuolatinį bendradarbiavimą optimizuojant išteklius

ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> ● Gebėti rodyti empatiją kitiems; aktyviai klausytis; pripažinti emocijų, požiūrio ir elgesio vaidmenį formuojant kitų žmonių požiūrį ir elgesį. ● Gebėti rodyti pagarbą žmonių skirtumams, jų kilmei ir situacijai, vertinti įvairovę kaip galimą idėjų ir galimybių šaltinį. ● Gebėti daryti įtaką bendradarbių ir klientų suvokimui priimant regeneruotus ar perdirbtus produktus. ● Gebėti skatinti kitus priimti atsakomybę už aplinkosauginę veiklą. ● Gebėti bendrauti su visais darbuotojais apie žiedinę ekonomiką / juos šviesti. ● Gebėti veiksmingai informuoti visas suinteresuotąsias šalis apie įgyvendintus pokyčius ir jų naudą.
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> ● Veikla pagal tvarumo vertybes ir principus ● Aktyvus klausymasis ir empatija bendradarbiaujant su kitais, siekiant apimti esamus ir galimus tvarumo iššūkius

Kompetencijų modelis darbuotojams

KOMPETENCIJA	
ĮGYVENDINTI VERSLO PROCEDŪRAS REMIANTIS ŽIEDINĖS EKONOMIKOS POŽIŪRIU	
<p>Tai aplinkosaugos standartų, principų ir politikos įgyvendinimas darbo vietoje. Ji apima darbo aplinkos, kurioje laikomasi aplinkosaugos politikos ir kriterijų, sukūrimą, leidžia įgyvendinti žiedinės ekonomikos sertifikatą versle, nuolatinius svarstymus ir veiksmus, susijusius su galimybe įgyvendinti žiedinę ekonomiką sistemoje, ir svarstymus apie finansines žiedinės ekonomikos įgyvendinimo versle pasekmes.</p>	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> ● išteklių aplinkosauginės vertės žinojimas ir medžiagų išsaugojimas ● Žinoti turimų išteklių nustatymo priemones. ● Išmanyti išteklių prieinamumo vertinimo ir nustatymo metodikas, kad būtų galima optimizuoti jų naudojimą. ● Išmanyti žiedinės ekonomikos (išteklių valdymo, perdirbimo ir atliekų šalinimo) politiką. ● Išmanyti darbo ir gyvenamosios aplinkos analizės aplinkosauginiu požiūriu metodikas. ● Žinoti, kaip versle įgyvendinti įvairius sertifikatus, susijusius su aplinka ir žiedine ekonomika. ● Išmanyti medžiagų ir išteklių išsaugojimo versle modelius. ● Išmanyti produkto gyvavimo ciklą ir „nulinio atliekų susidarymo“ principus

ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> ● Gebėti kurti darbo aplinką, kurioje atsižvelgiama į ekologinę politiką ir kriterijus. ● Gebės nustatyti sistemoje susidarančias atliekas ir jų pakartotinio panaudojimo galimybes. ● Gebėti planuoti efektyvaus naudojimo, perdirbimo ir pakartotinio panaudojimo priemones, siekiant užtikrinti tvarią plėtrą ir sumažinti įmonių ekonominės veiklos sąnaudas. ● Gebėti nustatyti energijos taupymo strategijas, kad būtų pasiektas energijos vartojimo efektyvumas darbe. ● Gebėti nustatyti realius papildomų išteklių poreikius misijai vykdyti. ● Gebėti išskirti išteklius, reikalingus kiekviename produkto ar paslaugos gyvavimo ciklo etape. ● Gebėti taikyti aplinkosauginį darbo vietos reguliavimą. ● Gebėti kurti darbo gaires, suderintas su tvarumo kriterijais, ir užtikrinti ilgalaikius tikslus. ● Gebėti nustatyti darbo srities iššūkius ir bendradarbiavimą su kitais aplinkosaugos iššūkiais bei žiedinės ekonomikos iššūkiais, atsakyti į juos pagal tvarumo kriterijus.
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> ● Suvokimas, kad numatomos pasekmės verslui gali turėti įtakos tam, kad vieni scenarijai yra priimtinesni už kitus. ● Noras nustoti dirbti su netvaria praktika ir noras išbandyti alternatyvius sprendimus. ● Noras bendradarbiauti su kitais siekiant kvestionuoti status quo, susijusį su apykaita organizacijoje. ● Tvarių pokyčių numatymas ir noras jiems daryti įtaką. ● Įsipareigojimas mažinti medžiagų vartojimą

KOMPETENCIJA	
<p align="center">ĮGYVENDINTI PROCESUS IR MEDŽIAGŲ NAUDOJIMĄ, DERINANT JUOS SU ŽIEDIŠKUMU ORGANIZACIJOJE</p> <p>Ji apima medžiagų, išteklių ir produktų, kurie padeda mažinti neigiamą poveikį aplinkai, sveikatai ir visuomenei, nustatymo, atrankos ir naudojimo organizacijos poreikiams veiklą, atsižvelgiant į visą gaminių ar paslaugos gyvavimo ciklą.</p>	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> ● Išmanyti medžiagų ir išteklių išsaugojimo modelius. ● Žinoti programas, skatinančias išsaugojimą žiedinės ekonomikos sistemoje
ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> ● Gebėti parinkti ir naudoti medžiagas taip, kad būtų sumažinta jų įtaka aplinkai, sveikatai ir visuomenei, atsižvelgiant į visą gaminių ar paslaugų gyvavimo ciklą.

	<ul style="list-style-type: none"> • gebėti pasirinkti tinkamas medžiagas ir gamybos ir (arba) paslaugų teikimo procesus, atitinkančius žiedinės ekonomikos koncepciją. • Gebėti pasirinkti reikiamus verslo išteklius iš vietinių šaltinių
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Veikla pagal tvarumo vertybes ir principus • Noras nutraukti darbą, susijusį su netvaria praktika, ir noras išbandyti alternatyvius sprendimus. • Įsipareigojimas mažinti medžiagų suvartojimą

KOMPETENCIJA	
BENDRADARBIAUTI ŽIEDIŠKUMO ORGANIZACIJOJE KLAUSIMAI	
<p>Tai reiškia, kad reikia rodyti iniciatyvą ir skatinti kitus imtis aplinkosauginio elgesio, kad būtų skatinami žiedinės ekonomikos principai.</p>	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> • Išmanyti metodus ir priemones, kaip veiksmingai perteikti aplinkosauginės vertės idėjas kitiems. • Išmanyti metodus, kaip spręsti iššūkius ir apibrėžti veiksmus, kuriais siekiama didinti aplinkosauginį sąmoningumą žiedinės ekonomikos srityje. • Išmanyti priemones, kaip įtraukti bendruomenę į išteklių ir medžiagų išsaugojimą. • Išmanyti teorijas, kaip bendrauti su suinteresuotosiomis šalimis ir įtraukti jas į žiedinės ekonomikos procesą.
ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> • Gebėti skatinti kitus prisiimti atsakomybę už aplinkosauginę vertę kuriančią veiklą. • Gebėti rodyti iniciatyvą sprendžiant bendruomenei aktualius aplinkosaugos klausimus. • Gebėti vertinti ir skatinti kitus rodyti iniciatyvą sprendžiant aplinkosaugos problemas ir kuriant vertę. • Gebėti vartoti žiedinės ekonomikos žodyną. • Gebėti skatinti klientus ir bendradarbius dalytis ir rūpintis produktais (bendrais ar nuosavais) ir stengtis juos grąžinti naudojimui pasibaigus jų naudojimo laikui. • Gebėti bendrauti su suinteresuotosiomis šalimis, siekiant įtraukti jas į žiedinės ekonomikos procesus organizacijoje. • Gebėti kurti verslo procesus, pagrįstus plačiu bendradarbiavimu su kitais rinkos dalyviais, siekiant bendrai įgyvendinti žiedinės ekonomikos modelius. • Gebėti veikti didinant paslaugų teikėjų, su kuriais bendradarbiaujame, informuotumą.
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Aktyvus klausymasis ir empatija bendradarbiaujant su kitais, siekiant nustatyti esamus ir galimus tvarumo iššūkius.

	<ul style="list-style-type: none"> • Noras bendradarbiauti su kitais, siekiant kvestionuoti status quo, susijusį su organizacijos žiediškumu. • Įsipareigojimas tapti pokyčių varikliu siekiant tvarumo. • Pirmenybės teikimas tvarumo vertybėms ir interesams veikiant bendruomenėje ir darbo vietoje.
--	--

KOMPETENCIJA	
KOMUNIKUOTI APIE TRANZICIJĄ ŽIEDINĖS EKONOMIKOS LINK	
<p>Tai - žinios apie metodus ir priemones, padedančias veiksmingai perteikti ekologiškai vertingas idėjas kitiems ir daryti įtaką bendradarbių bei klientų suvokimui, kad jie prisiimtų atsakomybę už aplinkosauginę veiklą ir priimtų regeneruotus ar perdirbtus produktus.</p>	
ŽINIOS	<ul style="list-style-type: none"> • Išmanyti metodus ir priemones, kaip veiksmingai perduoti ekologiškai vertingą idėją kitiems. • Išmanyti aktyvaus klausymosi metodus • Išmanyti metodus ir priemones, skatinančias nuolatinį bendradarbiavimą optimizuojant išteklius
ĮGŪDŽIAI	<ul style="list-style-type: none"> • Gebėti rodyti empatiją kitiems; aktyviai klausytis; pripažinti emocijų, požiūrio ir elgesio vaidmenį formuojant kitų žmonių požiūrį ir elgesį. • Gebėti rodyti pagarbą žmonių skirtumams, jų kilmei ir situacijai, vertinti įvairovę kaip galimą idėjų ir galimybių šaltinį. • Gebėti daryti įtaką bendradarbių ir klientų suvokimui priimant regeneruotus ar perdirbtus produktus. • Gebėti skatinti kitus prisiimti atsakomybę už aplinkosauginę veiklą. • Gebėti bendrauti su visais darbuotojais apie žiedinę ekonomiką / juos šviesti. • Gebėti veiksmingai informuoti visas suinteresuotąsias šalis apie įgyvendintus pokyčius ir jų naudą.
ĮSITIKINIMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Veikla pagal tvarumo vertybes ir principus • Aktyvus klausymasis ir empatija bendradarbiaujant su kitais, siekiant apimti esamus ir galimus tvarumo iššūkius

5.Šaltiniai:

MCCARTHY, A.; DELLINK, R. and BIBAS , R. (2018), "The Macroeconomics of the Circular Economy Transition: A Critical Review of Modelling Approaches", OECD Environment Working Papers, No. 130, OECD Publishing, Paris.

EUROPEAN COMMISSION (2015): Closing the loop – An EU action plan for the Circular Economy. COM(2015)614 final

U N: Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development. (A/70(L.1))

2Good2Go